

DEBRECENI FŐISKOLAI LAPOK

KIADJA: A MAGYAR IRODALMI ÖNKÉPZŐ-TÁRSULAT.

<p>Szerkesztőség: Burgundia-utca 9. sz. Kiadóhivatal: Főiskola. Megjelenik havonként kétszer.</p>	<p>Felelős szerkesztő: SZARKA LAJOS. Főmunkatárs: Baja Mihály, Szávay Zoltán. Kiadóhivatali főnök: Kun-Szabó Gyula.</p>	<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 4 korona. Fél évre 2 " " Egyetemi és akadémiai polgároknak, önképző- köröknek: Egész évre 3 korona. Egyes szám ára: 20 fillér.</p>
---	---	--

A lapról, meg magamról

(Előszóféle.)

Midőn köszönetemet fejezem ki a Magyar Irodalmi Társulat azon tagjainak, kik bizalmukkal megtisztelve, szeretett lapunk ez újabb évét is gondjaimra bízták, kérem: engedjék meg, hogy e lap éléről, néhány szót szólhassak azon szellemről és elvekről, melyek a lapot és magamat az év folyamán áthatni és irányítani fognak.

Tudva azt, hogy már egy éven át szerkesztettem e lapokat, talán sokak előtt feleslegesnek fog ez látszani. Ha meg azt is elmondom, hogy midőn tavaly, pedig először, a szerkesztői tollat kezembe vettem, semmiféle tájékoztatót nem adtam, talán fonáknak is fog feltűnni ez a mostani irásom. Hogyan? Midőn első ízben bízták rám e lapok gondját, nem tartottam szükségesnek ismertetni a lap irányát, meg a magam álláspontját s most, midőn egy évi működés s a cikkek egész sorozata kellene, hogy beszéljen róla, most hirdetem és szükségesnek tartom hirdetni, pedig épen e lapok éléről? Hát nem fonák dolog ez és egyben felesleges is?! . . .

Se nem fonák, se nem felesleges.

Meg fognak érteni mindjárt.

Egy ifjúsági lapnak, ha az ifjúsági nevezettel elválaszthatatlan kapcsolatban levő s abból önkéntelenül folyó eszményekhez és magasztos fogalmakhoz méltó akar lenni; ha az őt egyedül megillető, már nevezete által meghatározott magaslaton óhajt állani, más hivatása nincs és nem lehet, mint hogy terjessze és általánosítsa az egyeseknek szépre, nemesre, jóra való törekvését, tisztítsa és irányítsa az ifjúság gondolkozását; egészségesé és így fórummá tegye közvéleményét; a nézetek és vélemények különböző mezején táborozókat az egymás elveit tisztelni s egy-

mást megérteni tudás útján elvezesse a béke mesgyéjére, a hol az erő forrása fakad, s ez által az ifjúságot befelé egységesen, kifelé hatalmasan jelentkezőnek képviselje; alkalmat és módot nyújtson a hivatásos szellemnek a jelentkezés, próbálkozás, alakulás és fejlődésre; ismertesse és támogassa az ifjúság egészének, vagy a mennyiben az ifjúság egyletekbe tömörülten él, az egyes részeknek anyagi és szellemi jóléte előmozdítására irányzott igaz törekvéseket s míg az érdek nélkül harcolónak az elismerés koszoruját nyújtja, állja utját a közérdek köpönyegébe bujtatott egyéni hiuság vagy pártérdek érvényesülésének; legyen harcosa és védbástyája az ifjúságnak, melyet képviselni szerencsés be- és kifelé, és szolgáljon oltárul a kegyeletnek és hazafiságnak; tegye pedig mindezt úgy, hogy mindig az eszmény, igazság és szeretet üljön diadalt; hogy minden betűn és szón, melyet a toll leír, rajta legyen igaz magyarságunk bélyege.

Ez volt szerkesztői hitvallásom egy év előtt. S az ifjúsági lap hivatását illető e felfogásomat annyira természetesnek, mindenki gondolkozásában meg- és így meglevőnek hittem, hogy azt elmondani feleslegesnek tartám.

Ez szerkesztői hitvallásom ma is. Sajnos azonban, - az elmúlt év arra tanított meg, hogy az elveket elmondani nemcsak nem felesleges, sokkal inkább: szükséges azokat kiáltani a háztetőkről. A lapot hivatásának fentiekben határozódó magaslatára akarva emelni, bizony nem egyszer kelle törekvésemnek hajótörést szenvedni a kicsinyeskedés zátonyán s nem egyszer kelle éreznem, miként nyugőző le tollamat a pártszempontoktól megvesztegetett gondolkozás s miként gördite nehézségeket a lapot az ifjúság minden

rétege életének hű tükrévé tenni akaró igyekezetem elé.

Értenek már? Ezek ismétlődésére való tekintettel nem felesleges és fonák ez a mostani írásom.

Különösen a kérdés körül merültek fel nézeteltérések: vajjon e hasábok foglalkozhatnak-e oly mozgalmak és törekvések nem támogatásával, de csak ismertetésével, melyekkel a lapot kiadó társulat nem azonosítja a magáét, vagy melylyel szemben épen ellentétes álláspontot foglal el? És, eltekintve ez esettől, foglalkozhatik-e a lap az ily irányu mozgalom követőinek a lapot kiadó társulat álláspontját és törekvéseit nem érintő más-nemű mozgalmával általában?

Azt hiszem, abban mindnyájan megegyezünk, hogy e lap, - bár az ifjuság egyik egylete adja is ki, - mégis az egész debreceni ifjuság lapja, már csak azért is, mert fentartásához csekélyebb összeggel, - ha a mult évben nem is, de más években, s hiszem, az idén is - az ifjuságot, magába foglaló többi egyletek is hozzá szoktak járulni. Szeretem hinni, hogy a lap feladatát illetőleg sem lesz különbség ez év folyamán közöttünk a gondolkozásban. Ha pedig e két felfogást magunkévá tesszük, a mint hogy a nem befolyásolt gondolkozásnak magáévá kell tennie, az előbbi szakaszban felvetett kérdésre más, mint igenlő feleletet nem adhatunk.

Vallom, hogy e lap, mint kiadó és fentartásához legnagyobb mértékben hozzájáruló társulatnak, első sorban a Magyar Irodalmi Társulat érdekei és törekvéseinek tartozik szószólója és támogatója lenni, mindig jól megkülönböztetvén azonban a személyi érdeket a közérdektől; val-lom, hogy a Társulat álláspontja a lap, sőt szerkesztői minőségemben magamnak is álláspontja, bár egy vagy más dologra nézve attól eltérő véleményt, mint magán egyén ápolhatok; de val-lom másfelől azt is, hogy miután e lap nem egyeseknek, nem pártoknak, de az egész debreceni ifjuságnak a szerve, s az ifjusági lap fennebb érintett hivatásából kifolyólag is, e lap területéről sem egyleteket, sem törekvéseket a már megjelölt korlátok mellett kitiltani nem lehet.

Ifjusági életünk mostani alakulata azt mutatja, hogy a mult esztendő ismétlődni nem fog. Jó. Lapnak és szerkesztőnek könnyebb dolga létszen. De ismétlődjék és álljanak elő újra kényes helyzetek! A pártok és nézetek harcában, a különböző törekvések között egy törekvésem leend: e mi szeretett lapunk életében az ifjusági lap hivatásáról megalkotott eszményi felfogásomat minél teljesebben érvényre juttatni, megvalósítani, még ha jóra való törekvésemnek félreértés, gyanusítás, megvádolás lesz is a jutalma.

Egyebekben: - béke velünk, tárgyilagosság tollunkkal.

A szerkesztő.

Versek.

Isteni játék.

*Játszani akartak az istenek egyszer,
S játszva faragtak egy isteni nőt.
Párosi márványból vala teste,
Corinthei arannyal a fürtje befestve,
Selyempuhaságura szép haja nőtt.*

*Arca pirossa az alkonyi bíbor,
Szép szeme India drágaköve,
Csillagragyogás vele harcra se kelhet,
Szép kicsiny ajka korállszem, a melyet
Izzóra hevítte a nap melege.*

*Mosolya Epeiros rózsavirága,
Fogsora Ceylon gyöngyszeme lett.
Fül' mité hangja az ajka zenéje,
S szívet egy isten a lány kebelébe
Sziklakemény kőből helyezett.*

*Aphrodite meglátta e lánynak
Csillagfény ragyogásu szemét,
Sárga irigység szállt a szívébe,
És levetette a földnek ölébe
Az isteni kéz legszebb remekét.*

*S itt e világon mind a ki hallá,
Mind, a ki látta belészeretett,
S lantomnak húrjai érte penegnek,
Szemem a könnyei érte peregnék,
És a szívem csak is érte eped.*

Dal.

*Csak egy kis csókkal zártad le az ajkam,
Egy hajszállal kötötted meg kezem,
Tekinteted egyszer pihent meg rajtam,
Egy jó szavad volt, úgy emlékezem.*

*És mégis ajkam mindörökre szótlan,
Egyetlen lányt sem ölel meg karom,
Szemfényed ég most is egész valómban
És üdvöm csak ez egy szódban vagyon.*

Falusi történet.

*Elveszett a Benkő néni tyukja,
Hogy hová lett, az Isten se tudja;
De azért ő, hogy kára ne lenne,
Ráfogja, hogy elvitte a szomszéd Horvát nenne.*

*Horvát bácsi a vasvillát fogja,
Harcot véle Benkő bácsi botja;
Szidják egymást mindenféle néven,
S működnek a piszkafák is a néniknél szépen.*

*Horvátnénak sincs ám hideg vére,
S amikor e hír füléhez ére,
Megtépázza Benkő néni kontyát,
Összekapnak s hamarosan egymás véréntják.*

*Csupa vér már kezük, lábuk, arcuk,
Csak nem akar csillapodni harcuk;
És hogy, hogy nem — az Isten se tudja,
Ép e percben haza jön a Benkő néni tyukja.*

Igy kellett volna lenni...!

(Jakobowsky.)

Igy kellett volna lenni!

Kis lakodban

*A kandalló parazsa ki-ki lobban,
Piros csíkot fest lábadra a fénye,
S el-el kapod, ha szikra száll feléje.
A mély homályba betemetkezünk.
A kőfalak közt egy lépés se cseng,
Csak néha hallunk halk zajt oda lent
S kis ablakunkra tapad a szemünk.
És ismét szótlan nézzük a tüzet.*

*Némák vagyunk, bár szólanı óhajtunk,
De az első szót nem találja ajkunk:
S e hallgatás oly édes élvezet.
Különös fény van mindkettőnk szemében,
Átragyog az a legmélyebb sötétben.
Boldogságunkat nem zavarja semmi,
Átérezlek.....*

Te átérzed....

Igy kellett volna lenni...!

Szávay Zoltán.

Vezéregylet — vezéralak.

A mult év ifjúsági küzdelmeiből, pártharcainból kifolyólag egy kifejezés kelt szárnyra ifjúsági életünkben. Az, hogy a Magyar Irodalmi Társulat az ifjúság vezéregylete.

Ez a kifejezés: vezéregylet, így magában véve is meglehetősen ismeretlen a mi körünkben. Abban az időben jött használatba, midőn Kun Béla az egész debreceni ifjúság nevében és támogatásával dicsőséges csatáit vívta a budapesti egyetemi ifjúság klérikális hadserege ellen. S mert az erre való jogcimet és hatalmat valahonnan származottnak gondolták s mert akkor Kun Béla a Joghallgatók Segítő-Egyletének elnöke volt, azt az ő saját egyénisége, vezető szerepre hivatottsága helyett, ugynevezett jogász-elnöki minőségéből vélték származtathatni s részint ezért, részint pedig mert a küzdelemben a legközvetlenebbül a Jogász Segítő-Egylet állott háta

mögött, az egyedül őt, mint magán egyént illető vezéri címet átvitték az egyletre is s így becsuszott a felületes gondolkozásba az a téves fel-fogás, hogy a Joghallgatók Segítő-Egylete az ifjúság vezéregylete s meg is szoktuk azt ilyenek tekinteni. Kifejezetten azonban csak elvétve, odavetve, szóbeszéd közben s minden súly és jelentőség nélkül használták e jelzöt; az egyletnek következő működésüket más irányban kifejteni óhajtó elnökei arra nem is tartottak igényt, az egyletnek ily irányu szerepe mind gyérebb és jobban-jobban elhomályosuló lett, a mult évben végképp meg is szűnt s maga a kifejezés is kiesett diákszótárunkból.

A harcszülötte kifejezést felelevenítette a debreceni ifjúságnak saját kebelében vívott mult évi küzdelme, csakhogy most már a Magyar Irodalmi Társulat nevével kapcsolatban. Ugyanis: a

mult év folyamán az ifjúsági, vagy — helyesebben fejezve ki magamat — a diákpolitikai ügyekkel oly egyének foglalkoztak, kik egyuttal a Magyar Irodalmi Társulatnak is tagjai, sőt tisztviselői valának s ezek között is első sorban Nagy Sándor, a társulat elnöke. A diákpolitikai ügyekben — hogy úgy mondjam — ő volt a vezér. Ez a jellege aztán az előbbi folyamat útján átvitetett azon társulatra, melynek élén állt és elnöke vala s öntudatlanul is megalakult az ifjúság tudatában az a téves felfogás, hogy most meg már a Magyar Irodalmi Társulat az ifjúság vezéregylete, nemcsak, de az elnöki is kijelentetett és pedig oly fontos és ünnepélyes mozzanatok alkalmával, minő a társulat berekesztő és alakuló közgyűlése, sőt a társulat működéséről közzétett évi jelentésben irásosan és nyomatékosan is kifejezést nyert.

Nem szeretném, ha szándékomat félre magyarázva, a sorokból bárki is azt olvasná ki, hogy velük e Magyar Irodalmi Társulat ellen török. A ki ismeri bennem a szeretetet, melylyel irodalmunk iránt viseltetem; a lelket, melynek élete az eszmény; a hajlamot, mely a szép, jó és nemeshez vonz, a rajongást, melylyel minden olyat magamhoz ölelek, mi a föld hétköznapiaságából egy tisztább világba emel, a mely dolgoknak ápolását, művelését éppen e társulatban találom meg, azt nem is fogja tenni. Nem! E soroknak egyedüli célja az, hogy egy téves felfogást tisztázzon. Ez és ezenkívül semmi más. Hogy pedig ezt elérhessük, mindenekelőtt tisztába kell jönnünk a vezéregylet fogalmával.

A kifejezésnek két féle tartalmat adhatunk. Jelentheti az olyan egyletet, mely a jó, a szép, a nemes, az eszmény körébe eső dolgok művelésében és megvalósításában, hivatásának betöltésében, főleg pedig a munkában mutat példát az ifjúságnak. Ez az ideális értelemben vett vezéregylet. De jelentheti, — és a gyakorlati szóhasználat a vezéregylet fogalmi körét ilyen tartalommal töltötte ki, — azon egyletet is, mely a saját, sőt az egy helyhez kötött ifjúság belső érdekeinek munkálásán kívül eső úgy általános diákpolitikai, mint a felmerülő legkülönbözőbb irányu mozgalmak és törekvéseknek kiindulási pontja, forrása, szervezője, vezetője és irányítója. Ez a valóságos értelemben vett vezéregylet.

Ha a Magyar Irodalmi Társulat az első, ideális értelemben kívánná magát vezéregyletnek tekinteni, egy szavam sem volna, vagy csak dicsőítő

szavam lehetne; de mert a kifejezés a Magyar Irodalmi Társulatra a Jogász Segítő Egyletről vitetett át, melynek nevével kapcsolatban a második értelemben használta a téves felfogás; mert a Magyar Irodalmi Társulat a Jogász Segítő-Egylettel megvívott harca után vette fel ezt a jelzót, mintegy annak külső kifejezésére, hogy a harcból ama másik egylet fölé kerekedve, ő került ki diadalmasan; mert a harc folyamán többször hallám hangoztatni, hogy a Jogász Segítő-Egylet vezérszerepre való hivatottságát eljátszotta s e tekintetben a Magyar Irodalmi Társaság nyert jogokat: mindezekből kitetszik, hogy a Magyar Irodalmi Társaság nemcsak ideális értelemben tekinti magát vezéregyletnek, de diákpolitikai, mindennapi értelemben is annak óhajtja magát tekinteni, a mely második értelemben vett vezéregyleti szerepe pedig nemcsak céljával és hivatásával, de a debreceni ifjúsági viszonyokkal is merő ellentétben áll.

Mi a Magyar Irodalmi Társulat célja?

Az alapszabály 2-dik §-a idevonatkozólag azt mondja: „Célja az önképzés nemes eszméjét megvalósítani, még pedig mind a szépirodalom, mind a tudomány, mind a világi szavaltat mezején“. Kiegészíti ezt a 3-ik §. azon rendelkezése, mely szerint az egylet „céljához mértén saját körében működik“, mely saját működési körbe bele esik a 4-ik §. értelmében a szokásos Csokonai, március 15-iki, augusztus 2-iki kegyeletes ünnepélyek rendezése is, nem záratván ki esetleg más irodalmi jellegű ünnepélyek tarthatása sem.

Az alapszabályok ezen rendelkezéséhez bővebb fejtegetés nem szükséges. Szorosan és határozottan ki van benne mondva a társulat célja, meg van jelölve működési köre. És bár az idézett részek utolsó mondata fenntartja a lehetőséget és megadja a jogot arra, hogy a társulat működési körét hivatásának megfelelő, azzal megegyező téreken szélesbithesse, miután a vezéregylet kifejezés szokott tartalmát oly dolgok teszik ki, a melyek a társulat alapszabályilag meghatározott céljainak meg nem felelnek, sőt azzal homlok-egyenest ellenkeznek, hivatásának betölthetését, céljainak elérhetését akadályozzák, működési és pedig saját működési körén meg épen kívül esnek, természetes, hogy a Magyar Irodalmi Társulat ilyen második értelemben vett vezéregyleti szerepet nem vihet.

De nemcsak céljából és hivatásából kifolyó-

lag, hanem más tekintetekből sem vihet ilyen diákpolitikai vezérszerepet.

Debrecen ifjúsága, az összes akadémiai hallgatókat, mint egységes debreceni ifjúságot magában foglaló szerv hiányában, egyletekbe tömörülten él. Ez egyleti rendszer mellett természetesen csak az egylet által felállított korlátok között működhetik s csak külön egyleti céljait és érdekeit munkálhatja. Ha már most általános ifjúsági, diákpolitikai vagy bármely más az egész ifjúságra tartozó kérdésben kell határozni, állást foglalni: az úgy történik, hogy a szenior ifjúsági közgyűlést hív össze, melyen nem ennek vagy annak az egyletnek az elnöke, hanem ő elnököl, melyre az ifjúság nem egyletenként, hanem egyenként hivatalos; melyen a javaslatok nem egyletek nevében, de személyesen tételnek; melyen a döntés nem egyletenkénti, de fejenkénti szavazással történik. Vagyis ilyen egyleti rendszer mellett nemcsak hogy nem domborodhat ki egyik vagy másik egylet vezéregyleti mivolta, de éppen olyan ügyek tekintetében, melyeknek vitele ott, a hol vezéregylet, az egész ifjúságot magában egyesítő és egységesen jelentkeztető szerv van, ennek körébe tartozik: az egyletnek egyletként való érvényesülése, egyleti jelentősége is teljesen megsemmisül.

A vezéregylet fogalmához hozzátartozik, hogy az egész ifjúság nevében tehessen nyilatkozatokat. Ehez meg az kell, hogy az ifjúság egészét vagy legalább is zömét magában foglalja. Mivel pedig a Magyar Irodalmi Társulatban csak az ifjúság egy része van tömörülve, ennél fogva az ifjúság nevében nem tehet nyilatkozatokat, az ifjúság nevében nem intézheti az egész ifjúságra vonatkozó ügyeket s így vezéregylet sem lehet. Ha semmi más nem is, de bizonyítja ezt az az eset, midőn a múlt évben a nemzet jogai, szabad-

sága, nyelve és ősi alkotmányáért folytatott harcban önfeláldozóan küzdőknek elismerését, ragaszkodását és bizalmát akarta kifejeztetni a debreceni ifjúság nevében. Az e tárgyban összehívni akart ifjúsági közgyűlést az igazgatóság nem engedélyezte. Megpróbálták hát egyleti uton meghozni a debreceni ifjúság bizalmi nyilatkozatát. Megdőlt egy egyleten. És ezzel megdőlt a társulatnak vezéregyletként való szerepelhetése is. Különben, hogy a társulat ilyen jelleg felvételére még csak a múlt év elején sem gondolt, mutatja az, hogy épp a társulat elnöke indítványozta azt, hogy addig is, míg az egész ifjúságot magában foglaló valami szerv alakulna, az egész ifjúság nevében intézendő, tehát a vezéregylet hatáskörébe tartozó ügyek vezetésére az egész ifjúság bevonásával egy tizenkét tagu bizottság alakíttassék. Maga a Magyar Irodalmi Társulat elnöke juttatta e szavaival, bár hallgatagon, kifejezésre azt, hogy míg az egész ifjúságot egyesítő szerv nincs, addig Debrecennek vezéregylete nincs s ilyenül sem egyik, sem másik ifjúsági egylet nem tekinthető. Különben is azt hiszem, hogy ha valamelyik más egylet a Magyar Irodalmi Társulat példájára megpróbálná a vezéregyleti jelleget magának követelni, első sorban azok tiltakoznának ellene, kik azt a Magyar Irodalmi Társulat számára megszerezni megkísérelték.

Nincs tehát vezéregylet és nem is lesz mindaddig, míg az ifjúságot egységesítő közös szerv nem áll. Addig, igenis, lehetnek vezéralakok, s ha az ilyen vezéralak egyik vagy másik egylet elnöki székébe kerül, a téves felfogás tekintheti az illető egyletet vezéregyletnek, de hogy ez a felfogás mennyiben állhat meg? — arra már elmondtam a magam véleményét.

Szarka Lajos.

A penecilus.

— A „Debreceni Főiskolai Lapok“ eredeti tárcája. —

Juniusi nap déli óráinak kábító hősége nyomja a vidéket. A ragyogó égi test legtetején szakítja át a kék menyböltöt, perzselő sugaraival elárasztva a levegő-egyet s a viruló határt. Az egész napfényes táj csupa sárga és zöld; sárga a temérdek gabona, zöld a lomb és fű. A sárga vetés közül kipiroslik a pipacs, a zöld fű közül kivirít az ezernyi kék és fehér virág. Az a kis szellő,

mely reggel a kőkeménynyé száradt utról a port lefujta, hetedhét országon túl jár azóta s a falevél mozdulás nélkül türi a napsugár sorvasztó csókjait.

Az országuti árok magas partjának tetején, a zöld fű közt futó keskeny gyaloguton két földmives ember halad a falu felé. Hetivásáron lehetnek a városban s most hazafelé tartanak; mély

csendesség kíséri őket, csak csizmájuk sarkainak egyhangu kopogása verődik vissza a kemény uton.

Nem együtt mennek, jókorra köz választja el őket, sőt a hátulsó folyvást lassítja járását, mintha nem akarná a másikat hazáig utól érni. Ám amaz öreg ember; nehézkes léptekkel halad, fejét előre küldi, utána hajlik dereka s lába csak ahhoz igazodik. Fel-fel tekint az égre, látja, hogy a nap elment már feje felől: dél elmúlt, noha a faluból még nem hallotta harangozni. Ez onnan van, hogy a harangozó dologba jár, a felesége meg csak akkor harangoz, ha az ételt kivitte neki a mezőre s onnan újból vissza tért. Melege van az öregnek; váltig törülgeti izzadó homlokát, veres bélésű, kifakult pruszliját végig kigombolta s ép most bibelődik a kékszélű, apró porcellán pitykével is, melyek ingét mellén összefogják. „Valami jó idő van!” gondolja magában s botja végére akasztott szeredását hol az egyik, hol a másik vállára veti. A hátul lépkedő fiatal nem bántja ennyire a meleg; az még a szűrt is elviseli; igaz, hogy azonkívül üres kézzel megyen, csak vaskos botja koppan meg néha a földön. Bármenyire mérsékli is azonban haladását, az öregot csakhamar utól éri.

— Adjon Isten! — mondja az előtte haladó öregnek.

— Adjon Isten! — válaszol az s hátraveti fejét. — No! te vagy az Jóska?

— Én volnék.

— Hát a városból?

— Onnét.

— Oszta hazafelé?

— Eltalálta.

— Valami jó idő van!

Szüneteket tartva kérdezet az öreg, nem valami szívélyes hangon s a fiatal se valami jó kedvvel válaszolgat. Látszik, hogy nem igen szeretik egymást. Pedig az öreg ipa volna a fiatalnak; azonban nem akarta a leányát oda adni, de a leány meg ott hagyta az apját s nőül ment hozzá. Néhány év mult el már azóta s nem békültek ki. Ha így, véletlenül összekerülnek, hát csak szólnak egy-két szót tisztességből.

A vő elébe akar kerülni az ipának, de az beszélgetni kezd vele:

— Hát az asszony? — kérdi.

— Meg van.

Hallgatnak egy sort, mialatt az öreg még mindig elől baktat.

— Még most se várandós?

A vaskos bot erősebbet koppan a földön.

— Még most se.

Az öreg átlöki másik vállára a szeredást.

— Nincs ott istenáldás, nem is lesz soha! Pedig, lásd, derék lány volt az, de nem hallgatott reám. Jól van! Háromszor vetettünk, háromszor arattunk azóta, azt se tudom él-e, hal-e? pedig egy papot hallgatunk. Hisz jól van!... Hanem az Árgyilussát! az is úgy van jól, ha én se adok birt magamról. Megmondtam akkor, hogy kitagadom, ki is tagadtam! Házam, szöllöm, minden jószágom a derék, jó fiura hagyom, az most is az én gyermekem... Azért voltam most a városban; itt az irás a szeredásban.

Az öreg paraszt heves mozdulattal ismét átkanyarítja feje felett a szeredást s hirtelen lelépve az utról az utmenti vetés közé, apró, fényes szemével kémlelően sandit veje felé, míg az mellette tova halad.

S most már az öreg baktat hátul.

Molnár József egy szót se válaszol az apósának, csak mikor az végleg elhallgat, veti oda jó idő mulva, úgy félvállról:

— Tartsa meg kegyelmed apám uram a vagyont, ha adná se kéne; magam se lévén koldus kutya.

Ezzel vége szakad a beszélgetésnek. József gazda kemény, gyors léptekkel halad a falu felé, mely már előttük fekszik. Az öreg is száporázná, de mindinkább maradozik. Rettenetes forrón süt a nap s elviselhetetlen a rekkenő hőség. A vén paraszt leveszi szennyes szalma kalapját s őt körmeivel neki esik a fejének, mert úgy érzi, mintha száz meg száz tű szurná a haja tövét. A járása ingadozó lesz, lába le-le siklik az árokpartról; végre azt tapasztalja, hogy nem tud tovább menni, mert nincs jártányi ereje; a fényes világ is homályosodik szeme előtt.

Kiabálni kezd veje után.

Az visszafordul s látja, hogy ipa térdben megcsuklik, majd pedig lerogy az árokpartra. Nagy nyugalommal vissza lépked hozzá.

— Hát kegyelmedet mi leli?

Az öregnek egészen elfakult az arca, szemhéja fel-fel akadt s apró kék szeme fényét vesztette.

— Nem tudom, mi lelt; — mondta gyenge hangon, — de érzem, hogy tüstént meghalok.

A gyenge hang inkább megijesztette József gazdát, mint a hihetetlen kijelentés.

— Ugyan ne izéljen már kegyelmed! csak a meleg ártott meg egy kicsit.

Az öreg fejével integetett, majd nagy fáradtsággal megszólalt:

— Fektesd be fiam ide az árpába, azután fogd le a szememet.

Mire a sűrű árpába befektette, már nem élt az öreg; észevette ezt azonnal. Testét szépen elnyújtóztatta, fennakadt szemét lezárta. De már most mi tévő legyen? Szekeret kell hozni a faluból. Szerencsére közelget arra valaki, egy leány. Már messziről megismeri: Bagdi Eszti az, falujabeli. Integed neki, hogy siessen. A leány is a városból jön, rózsaszín ünneplőben, karján kis kosárral.

— Haladj csak Eszti hazafele! oszt mondd meg Borsos István bátyádnak, hogy jöjjön ki az apjáért szekérral, mert meghalt a jámbor.

A leány meglátta az árpa közül kinyúló csizmáját az öregnek, óbégatva futott a falu felé. Molnár József meg leült az árok zöld partjára s hol a halott színehagyott arcát szemléli, hol meg maga elé bámul az árokba, melynek alját botjával ássa, furja. A halott arcán a kiütődött verejték apró gyöngyökbe huzódván, hirtelen eltűnik; lefut a hülő, simuló tárgyról. A halottörző sokáig üldögél ott; gyakran tekint a falu felé, majd szeme az öreg csikos szeredására téved. Oda nyul, felhajtja a rojtos fedélt. Három rekesztéke van a tarisznyának; a nagy félig van apró, aranyárga árpáskörtével. „Az öreg se eszik több körtét“ gondolja s vastag, barna ujjával kaparász a sárga gyümölcsben. Azután tovább kutat. Az egyik kis rekesztékben leli az öreg adókönyvét, abban megtalálja a végrendeletet; azt széjjel nyitja. Az öreg igazat mondott: a leányát kitagadja, minden

vagytonát a fiára hagyja. Még pedig mily szép vagyont! Többje van az öregnek, mint ő gondolta; a fele is elégséges lenne s ha most magához venné ezt az irást, az égi madár se lesné meg ebben a nagy magánosságban. De hát nem szorult ő rá! Közönyösen teszi vissza helyére s tovább keresgélve, a harmadik rekesztékben apró-cseprő holmik közt kezébe akad valami. Felcsillan a szeme, a mint azt a kéthatosos bicskát meglátja. A penecilus! Forgatja, nézegeti, kinyitja, próbálja az élet, bezárja, meg kinyitja: gyönyörködik benne. Suhé kölyök kora óta vágyakozik erre a bicskára; sokat is kunyorált érte az öregnél, míg jóban voltak s azóta is gyakran forgatta elméjében. S most, hogy kezébe került, tapasztalja, hogy az, a mi után gyermek korában sóvárgott, most is ép oly gyönyörűséget szerez neki, a katonaviselt, nős embernek. Megcsóválja a fejét s a kést tenyerében latolgtatván, végre visszateszi a szeredásba. Kis idő múlva zörejt hall az utról. A falu felé tekintve, megpillantja távol a sógora szekerét; a nagy szélcsendben szekér fenéig se száll a por. Felemelkedik az árokpartról, megigazgatja a holttestet, a szeredást s töprengő arccal lábát utnak egyengeti. De alig lép ötöt, hirtelen megállapodik. Odébb jön még a szekér: azt vizsgálja. Most három lépéssel a holttestnél terem; óvatosan körül néz, a halott arcára is vet egy kémlő pillantást, majd hirtelen kinyitván a szeredást, kikapja belőle a penecilust. S aztán hazafelé igyekszik.

A fiatal Borsos István feltette az apját a szekérré. Odahaza megtalálta a szeredásban a végrendeletet, de nem lelta a bicskát.

— A keze száradjon el annak a Molnár Jóskának, — mondta haragosan, — hát már nem térhetett attól a penecilustól!

Buzás Antal.

Vágy.

Szeretnék messze, messze szállni,
Hová bús képzelmem ragad.
Illatterhes mezőbe járni,
Hol a sziv, lélek oly szabad.
Hol, mint pacsirta, zengedezne
Lelkem, ha dallal van tele,
S öröme, búja és keserve
A mindenségbe ömlene.

Szeretnék messze, messze szállni!
Az Óceán közepire.
S örök fenség! téged csodálni
A végtelenség tükribe.
Hol suttagó szellők fúvalma
Ringatna át az életen, —
Melyen a bűnnek nincs hatalma...
Csak álom, ábránd, végtelen.

1a*

Szeretnék messze, messze szállni!
 Hová a napsugár nem ér.
 Sebzett vadként odut találni
 Ős rengeteg vidékinél.
 Ahol — míg szivem haldokolná,
 Mi benne átok, benne vád —
 Hattyudalomban felzokogva
 Ember! kiontanám reád!

Szeretnék messze, messze szállni!
 Meguszni fellegek honát.
 Viharként mennydörögve jární
 Ezer forgó világon át.
 Lennék kihült, bús, néma bolygó,
 Hol élet, érzés halva van...
 Magánosan, örök bolyongó
 A semmiségbe, céltalan.

Szeretnék messze, messze szállni!
 Repülni, mint a gondolat
 És minden zeg-zugot bejárni
 A föld felett, az ég alatt.
 E rothadó testet levetni,
 Illanni lélekként tova!
 Az étherben ujjászületni...
 És visszatérni nem, soha!

Baja Mihály.

Október 6.

A nemes eszméknek közös sorsa az, hogy vértanuk vérével kell megpecsételtetniök. Ama 13 kiomlott vére, elszenvedett gyalázathalála pecsége hányatott nemzetünk szabadságának. Talán ez az igazság az, mely enyhíthet valamit azon a fájdalomon, melynek áradó könyeit még most is érezzük arcunkon, mely ma közös, mély sóhajtásban lebben el ajkainkról.

Dicsőült martirjainkhoz nem férhetnek az enyészet hideg férgel, föl-följárnak sirjokból, megelevenülnek, elhuzódnak előttünk.

Fájdalom nekünk október 6., de főséges fájdalom. Belőle meritünk erőt, lelkesedést szeretni és szolgálni e hazát mind a Golgotháig. És mig a kebel néma undorral szorul össze a „gonosz“ megszemélyesítőinek játékán, addig dicső vértanuinak halálára évről-évre koszorut fon az igazságos közvélemény, emléköket megörzi a jó hazafiak tisztelete. Lelkünk odavegyül akaratlanul is a véres alakok, a nemes törekvések bajnokai elé, — csordultig keserűséggel.

S mig ott révedezik tekintetünk a mult könyvének ama lapjain, a melyekre vetődött a bánatot szülő homály árnyéka: a gyógyulhatatlan sebekhez édes nemzetünk valóján új sebek fakadnak. Mintha a nap újra sáppadt ködarcot készülne felettünk öltetni. A megnehezült időjárás eleven tudata fogja el a jobb s nemesb lelkeket s

önkéntelenül is tolul ajkainkra a sóhaj: sajjó sebeink fájdalma vaj' mikor csitul el? — Tenger küzdelemre hívott tégedet, édes magyar hazám, az Örökkévaló! „A régi dolgok imé eljöttek“! (És. 42, 9.) Vakondok módjára áskálódik ellened ma is a gonoszság praktikája. Fenekednek reád, megpellengéreznek, áhitva kudarcod. S öledben a nemtelen önzés ma is meggyalázza, ma is arcul veri a nemes igyekezetet, a tiszta szándokot.

Oh hála az isteni kegyelemnek, hogy ha a borongás felhőt von is szép hazánk egére: sugárzó tisztasággal emelkednek elének a homály és kísértetek között azok a — hajh, nagyszámu — nemes alakok, kiknek sziveinket megtermékenyítő vérök-hullatása ostort suhint a fontoskodó arcokba!

És ha belemélyed lelki szemünk a ködbe burkolt jövő távolába: a bizonytalanság tengere tárul ott elé... De nem! A jövő a multból születik, mint fönix-madár az ő hamvaiból. A hősök vére permetezésétől megtermékenyített sziv melegengeti s kell, hogy ki is költse az érzelmeket és vágyakat. A küzdés kötelező ereje átszáll mireánk. Az új szülött a mi lelkesedésünk, az új nemzedék lelkesedésének soha nem hamvadó üze lesz!

Miért venne rajtunk erőt illyési csüggedés? mikor előttünk a dicső példák: „kiknek térdök

nem hajolt meg a Baal előtt! (I Kir. 19, 18.). Ám, fogjanak kezét ellenünk az erőszak pokolbeli hatalmasságai, csak a meghunyászkodó önzés szennyes karjait ne engedjük reánk nehezedni; ám, vezessen utunk amaz ösvény felé, a mely a Golgotha vérpadjára viszen: égi dicsőségnek magaslata az!...

Madárdalban, napsugárban az október 6-iki nagy lelkek meleg fénye szálljon sziveinkbe, hogy gyászos, de dicsó emlékek dobogtassa azokat! Oh rezdüljete meg lelkünk hurjai s ne hallgasatok el soha, soha!...

Kónya Gábor.

Egy leány, meg egy poéta.

(Abból az alkalomból, hogy a Gyökössy és Lengyel Dezső dalfüzete megjelent.)

Valami egy hete lehet.

Elmenőben egy piros köves ház ablakai alatt, zongora hangok ütötték meg fülemet. Nem volt művészi a játék, vagy legalább is azok az édesbűsan epekedő-panaszoló dallamok olyan félve keltek szárnyra az ujjak rózsája alul. Lehet, hogy a hangokban volt a hiba, a melyek így leírva, eljátszva sem tudnak mások lenni, mint a minők addig valának, míg mint titkolt sóhajok és érzések csak annak szívében éltek, a ki azokat írta, hogy gondolatban is csak alig-alig merték körüllebegni, körülölelni szépséges királynőjüket, legfennebb úgy, mint a hajnali fuvalom a rózsavirágot; de lehet az is: onnan volt a hangok félnék szállása, hogy annak a szive is nagyon el volt fogódva, a ki azokat játszotta. És mégis, vagy éppen azért, úgy megejtették e dallamok szívemet, hogy azóta, ha felülök ábrándjaim szárnyas kosijára, Mab tündérem akarva — nem akarva is mind arra a fehér mezősegre ragad, melyet egy Isten szerint való poéta-gyerek siró-nevető szive a piros köves tündérpalota lakója, királynője, Tündér Ilonája iránti nagy vonzalmában oly gyönyörűségesen tele hintegetett virágokkal.

*

De talán többet is előlegesen s jelképebben beszéltem, hogy sem önök megérthetnének?..... Bocsánatot kérek. Szeretetem ragadott el, melynél fogva azt hittem, hogy önök is úgy ismerik a témát, mint a hogy én, s szeretném, hogy ismerjék önök is.

A fehér mező egy dalfüzet. A cím rajta: Rózsatövis Egy csokrétára való dalvirágot fűzött össze benne egy rajongó poéta-szív. Tette pedig ezt nem a dicsőség vagy arany, de két szép szem ragyogásáért; azért, hogy névnapi köszöntésképen felajánlhassa azt az ideálnak, kit három év óta hord szívében s a kit nem ismert soha.

*

Azt hiszik önök, hogy e, hogy mesét akarok mondani? Mesébe való dolgokat írok, de a valóságot adom elő.

Három évvel ezelőtt egy szeptemberi estén látta legelőször. Ne mondják rá, a mint azt poéták írásaiban gyakran olvasták, hogy kéken vagy fehérben volt. Nem. Fekete ruha volt rajta. S talán a sötét benyomások iránt különben is fogékony szívet éppen ez által vette meg. Ezen a szeptemberi napon sebzé meg szívét az első rózsatövis és ez a szeptemberi nap volt első napja a rajongás korának, mely immáron három éve tart.

S vajjon meddig fog tartani?..... Nem akarom a banális örökét tenni határu, hát csak azt mondom: nagyon sokáig. Hiszen mi volt rajongásának tápláléka eddig? Az, hogy tudott létezéséről, az, hogy olykor-olykor látta a színházban, a téreken és főképen az, hogy a színházban egy mosoly zsebkendője mögül éppen abban az irányban lebbent el, a mely irányban ő ült. Ennyi tápláléka ezután is lesz rajongásának, mert szakítsa el bár tőle a sors hét határral, akkor is mindig látni fogja őt — álmaiban.

Aztán lesz még egy más is Az elérhetetlenség.

*

Ma már sok a poéta, de a poétikus gondolkodásnak kevés képviselője akad s így előre tudom, hogy hősömnek meg nem értés lesz a sorsa. Ügyetlennek fogják tartani és talán ostobának is. Ügyetlennek azért, hogy álmainak édes valóságával három év alatt nem birt megismerkedni és ostobának is, a mért az útjára hajló virágokra ügyet sem vetve, oly virágért eped, mely „szegény, rongyos kalap mellé nem illik“.

Ne hajts rájuk! Mit értik ők meg azt, miszerint nem másan, hanem ha a saját akaratodon mult, hogy személyesen megismerni nem akartad, nehogy a találkozásnál egy mozdulat, egy elejtett

szó, egy semmiség másnak mutassa őt, mint a minőnek álmaidban alkotád s ez által eszményeidnek, álmaidnak drágalátos várát többé fölépíthetetlenül porba döntse? Mit értik ők meg azt, hogy neked egy picinyke postaszelvény, melyre gyöngéd vonásokkal írta rá aranyos nevét, melyet kincs gyanánt rejtegetve hordasz tárcádban a szived felett, — többet ér, mint száz más nőnek olcsó odaadása?

Én nagy tisztelettel becsülöm meg a te eszményi rajongásodat és egyik kiváló írónkkal azt vallom, hogy a te munkád, a te életed, a te töprengésed, a te örömeid, a te jutalmaid, a te csalódásaidd összesége az, a miért leginkább érdemes végigélni a férfinak egy földi életet.

Vagy legalább is annak tavaszát.

*

Jutalomról szólottam az előbb.

Igen. A Rózsatövisnek a sziv pokoli gyötrelmei mellett meghozták a hetedik ég gyönyörűségét is. Az ajánlásért köszönet-levél ment az édes anyától, mely lehetővé tette a találkozást. A piros köves nagy ház kapujáról lehullott a zár. És még így is mennyi remegésébe és küzdelmébe került annak a bolond poétafiúnak elmenni a kapuig, átlépni a küszöböt, megfogni a kilincset, benyitni az ajtót, belépni a szobába és megérinteni kezével, vagy talán ajakával is a kezét, a melynek a birhatásáért való küzdelemben talán egy élet fog eltelni.

Én édes barátom! nem érezted-e abban az általad szentnek nevezett pillanatban még egyszer azt a szédületet, mely elfogott akkor, midőn egy tánc-négyes alkalmával egy röpke pillanatra megpihent keze kezében...?

Bizony, nem hittem, hogy lesz elég erőd velem találkozni!

*

Azt irtam e sorok fölé címül: „Egy leány, meg egy poéta“. Nem jól irtam. Két poétáról kell, hogy szóljon ez az ének és hijjával való volna írásom, ha meg nem emlékezném a másodikról is.

Te rólad, nagyhajú zene-poétám, a ki midőn e dalok még mint formát nem öltött érzések, ott szenderegtek poéta társad szive méhében, már akkor is annyi szeretettel tudtál örködni — virrasztani felettök, a ki ösztönzéseddel, biztatásaidal, barátságod melegével kicsalogattad e dalokat a sziv méhéből, mint a napsugár melege a rózságból a bimbót; a ki mint az édes anya arra, kit még csak szive alatt hord, úgy rá tudtál

mondani e dalokra minden szép és jót, mielőtt megszülettek volna; a kinek e dalok egy-egyének alakot öltése ünnepnapod és boldogságod vala; mindenek felett, a kinek szereteted és tehetésed által a dalok szárnyat öltöttek.

S milyen édes röpülésű szárnyat!... Ha én azt úgy ki tudnám beszélni, mint a hogy a te hegedűd poéta barátod szivének teljességéből szólott!... Bizony művész vagy te már is, mondjanak bármit is a kritikusok, hogy sziveddel barátod érzéseit úgy át tudtad érezni, hogy muzsikáddal dalait úgy át tudtad hatni, mint a hogy áthatja a szín és az illat a rózsaszirmot.

Pedig nem is a dicsőségért: kenyeresed szerelméért tetted!...

Csak jó szived is tud neked lenni, öreg hegedűsöm, hogy nagy, messze városból ide jöttél közénk, hogy megláss egy leányt, a ki reád nézve semmi, de a kinek kedvéért, mert barátod, poéta-társad édes álma, elmentél az ezeregyéjszaka meséinek kertjébe, hogy ott meglopd az üvegvirágok zenéjét, az ezüstcsengetyűk csilingelését, az aranymadarak éneklését s mindezt azért, hogy édes jóságban, káprázatos varázsszal adva át muzsikádnak, hódolatára legyenek egy leánynak, a kit egy bolond poéta fiu úgy, de úgy szeret...

*

Most pedig én félreállok. A mi a cím alá esik, mindent elmondtam. Talán többet is mondtam. Álljon elő hat helyettem a dalok írója, s ha mi mondani valója van verseiről, azt mondja el ő.

Hallga!

Ösztökélt, hajtott,
Nótázó kedvem...
S a mit gondoltam,
A mit éreztem:
Dalokba szedtem.

Olvasd el őket,
Dalold el őket...
S igaz szavával
Szivem nyílik meg
Akkor előtted.

Dalokba szedtem,
Teneked szántam.
Terólad irtam,
Terólad sirtam
Minden nótámban.

Egyszerű, tiszta,
Igaz, szegényes...
S az Isten látja,
Ügyetlen másra,
Csak érez, érez...

Ösztökélt, hajtott
Nótázó kedvem,
S a mit éreztem
Terólad — Néked
Dalokba szedtem!...

Oh, de jól is tetted!...

Sz. L.

Ködben.

Sugáros szárnyát szétteríté
A föld felett a vírulás,
A merre járok, csupa illat,
És csupa bimbófakadás.
Óh úgy szeretném napsugárban
Fűrösztetni meg lelkemet,
Örülni zúgó lomb zajának. . . .
— De nem lehet, de nem lehet!

Valami szürke köd borítja
Lassanként be a lelkemet.
Hulló virágok sáppadozva
Csak pergenek, csak pergenek. . .
Mit ér a fény, mit ér az illat!
Az én lelkem beteg, beteg,
Óh, hogy tavasz újultán én csak
Temethetek, temethetek!

Óh én szívem legszebb virága,
Én szelid szőke kedvesem,
Feléd terjeszti szürke szárnyát
A dermesztő köd csendesen.
Mi lesz velem, ha nem szeretlek?
Ne hagyj árván a lelkemet. . .
— Ó hogy a köd csak zúgja, zúgja,
Hogy nem lehet, hogy nem lehet!

Isten veled hát, kit szívemben
Őriztem annyi éven át.
Isten veled, kiről álmodva
Virraszték annyi éjszakát.
A kit szerettem, kis diák én,
Ügyetlen, félénk, gyermeteg,
S kit küszöbén a férfi kornak,
Óh most is, most is szeretek.

Én virágbontó napsugárom,
Óh mért, mért hagysz el engemet?
Hogy te szeressél, nem kívánom,
Csak én, csak én szeresselek!
Csak zengjek rólad, egyre rólad,
Szerelmes, édes, éneket. . .
— Óh, hogy ne álmodozzam rólad,
Nem is lehet, nem is lehet!

Óh nem lehet, hogy elfelejtsem
Szelid, mosolygó arcodat,
Szálljon reám bár ködszárnyával
Dermesztő, őszi alkonyat;
Nyomuljon bár mind beljebb, beljebb
A köd szívembe csendesen,
Hervasztó zord lehelletétől
Szerelmem szirmát elfedem!

A mi álom fakad lelkemben,
Palástul rája halmozom,
A mi könnyű csak forr szememben,
Tövét öntözni elhozom.
A mi melegség van szívemben,
Óh mind, mind rája lehellem:
Dermesztő ködben is szeretlek,
Én szelid, szőke kedvesem.

Nagy Zoltán.

Vajda szerelmi lírája.

— Tanulmány. —

Valahányszor elnézem Vajda János arcképét, mely úgy hasonlít egy oroszánfőhöz, mindig a Montblancra és a Kordillerákra gondolok; ezekre a hótakarta óriás bércekre, a melyek hidegen, ijjesztően merednek az ég felé, pedig méhőkben, lent a föld alatt ezernyi ezer méter mélységben, talán végtelen tűz lobog, mint ennek a hidegtekintetű, oroszánarcú költőnek szive mélységében. Mindegyik tűz emésztő. örök és láthatatlan a halandó szemeknek. De a bércek pótolhatatlan kincses bányáját ez a láthatatlan tűz rakja meg a sziklákban futó arany- és érc-érekkel, melyeket a

kutató emberi kéz földetvivő küzdelem után napvilágra hoz. S ez az örök titkos tűz hevíti a zord arcú költő agyát és szívét, hogy a teremtés perceiben nagy és szép gondolatok aranyát izzadja ki, a kutató emberi elme bámulatára. A Montblanc, a Kordillerák még állanak, mikor a költő, ki úgy szerette és csodálta őket, már csak por, hamu és emlékezet; de ezeket a sziklaóriásokat, ezeket a pörsenéseket a föld testén, szintén az a titkos, lobogó tűz emésztí majd meg, a mely a költőt elégette. Az utókor bámulattal és csodás félelemmel áll meg az összeomlott romok felett s cso-

dálja a szellem nagyságát, az elemek hatalmát és nagy dolgokról álmodik ... A ki Vajda költészetének ajtaját megtalálta s összejárta ezt a komor épületet, megértette, vagy megérezte e hatalmas oszlopok feliratait, e titkos cifrázatok jelentéseit, látta a homály ködében derengő, északifényszerű világosságot, az üstökösök csillagos fátyolát: úgy jön ki onnan, mint a templomból, hol fölfeszítve látta a legnagyobb embert, a kit fájdalommal vett diadalma árán és örök szerelme révén istenné avatott a földi tudalom; — csakhogya: az az érzés, mely kíséri e falak közül, nyomasztó, mint a ránk boruló ég végtelenségének tudata. — Érezzük, hogy megismertünk egy embert, a ki tusázott mindennel, istennel, emberrel, természettel — de leginkább önmagával; s meggyőződött mindent, csak önmagát nem tudta meggyőzni. Megismertünk egy férfit, a ki szűknek érezve maga körül a korlátokat, a társadalmi békókat, lerázott magáról mindent, élt szeretett, meghalt bús egyedüliségben s egy szertelenségbe tévedett pályán futotta meg kietlennek látszó életét. Ennek az embernek örökös nyughatatlansága balsejtelmeket ver föl lelkünkben; szabadulni akarunk hatása alól, mert szomorú és csillagatlan sötétség borul ránk, ha leszállunk ennek a nagyotmerő léleknek mélységére.... Kevés virágot találunk költészetének ködös erdejében; — madarak nem zengenek viruló lombokon, csak gubbasztanak halálra válva, mert ősz van mindenütt, bús, lemondásra készítő ősz. A fák felett nem ragyog tavaszi verőfény; szürke, lomha fellegek, vagy szelek szárnyán repülő foszlányok fedik az eget; — a lombokon átsohajtó szél rejtelmes siráma olyan, mintha élő sohajtaná. A távol ködbe vész; néha-néha ugyan kipillant a nap fellegsátorából; de nézése oly rideg, szokatlan, fájó, hogy jobb szeretjük, ha fátyolt von magára. S ebben a halálországában röpköd egy barna madár, mintegy a költő lelke; nem tud alant szállni, mindig fölfelé tör, de szárnyait galyak szaggatják, mert röpte nem alkalmazkodó, bele-belecsap a fák kopasz karjaiba....

A sirámok dalolója az élet nagy erdejében sem sokkal más, mint a költészetében. Egymaga, bús társtalanságban bolyong, futva soha vissza nem forduló pályáját, mint az üstökös, e fenséges Niobéja az égboltnak. Vajda szereti az egyedüliség symbolumait hasonlatának seregében; sokszor fordul a fellegekbe nyúló bércekhez, a világ-mindenség közepében álló legnagyobb naphoz, a

csillagok szelid táborán át zürzavarosan haladó üstököshöz, rejtelmes erdőkhöz, hogy ezekkel éreztesse, mihez hasonló, vagy legalább mihez vonzódik az ő különös lelke a természetben leginkább. — Nem sok barátja lehetett életében; a kik körülvették, azokat sem igen ölelte magához, nem találva bennök magának megfelelőt. Ugy gunnyaszt odahaza íróasztala mellett, mint egy vén, megtépett sas, fent a szirtek odvában rakott fészken. Nyomasztó hangtalanság üli meg sötétes szobáit, a napsugár is csak halni jár oda. Vidám gyermekcacagás, édes női csevegés nem veri el a nyomasztó rémet. Csak a szű perceg valamelyik szemöldökfába. Ebben a némaságban a lélek kénytelen magába szállani; kénytelen álmodni; nem látva földi tüneményeket maga körül, szállnia kell, föl, föl a végtelenségbe. hogy tárgyat keresen magának, szigetet a határtalanság tengerében, melyen megpihenhessen, átlátva roppant helyzetét

S mikor néha-néha odahagyja a vén sas kopott fészket, nagyon ügyel rá, hogy valami módon emberekkel ne akadjon össze. Nem mintha félne tőlök, hanem megveti, gyűlöli őket. S gyűlöli bennök önmagát is, mint embert. Reggel jár ki a ligetbe, mikor emberi láb még nem tapossa a természet puha bársonyát, mikor emberi szó nem fertőzteti még a levegőt, csak madarak dalolnak az ágon, s napsugár játszik a virágokkal. — Ha leszáll az este, összehuzza magán a fakó köpönyegét, lehorgasztott fővel halad valamelyik félreeső vendéglőbe, vagy korcsmába, vacsorára. Egy-egy helyen ismerős, mert odaszokik, odajár rendszeren. A mint belép az ajtón, rövidlátó szemével átfürkészi az asztalok mellett ülő embereket; odamegy közel hozzájuk, egészen az arcukba néz, hogy jól meglássa, kivel van dolga? S ha valami neki tetsző alakra akad, mellé telepszik szótlánul. Ha nincs innyére való társaság, meghúzza magát valamelyik zugban, s elkölti vacsoráját csendben, egyedül. Roppant sokat eszik. Felkászolódik, bemegy a vendéglősnéhez, ki régi ismerőse, kezét csókol neki, hogy olyan jól eltalálta a szájaízét. Köszön és elmegy.... Máskor meg kedvelt barátjával, egy gyermek-pincérrel andalog a Dunaparton; magyarázgatja neki ködös gondolatait, feltárja előtte egész hitét, lelke templomát s a gyermek hallgatagon és bámulva pislant fel gyakran a hozzá lehajló és beszédében elmerülő furcsa emberre. De hatása megmarad ezeknek az éjjeli

sétáknak. A gyermek férfitársa a költő halála után is büszkén vallja magát Vajda János hívének, barátjának, gondolatai, felfogása részesének.

Íróbarátai és kritikusai néha neki esnek; ostromozzák félszégeit, de nem hallgatják el érdemeit sem. Vajda néha vitába elegyedik velök, de soha meg nem tudják érteni egymást. Új felfedezéseket tesz a nyelvészet körében, vagy legalább ő úgy hiszi; megírja rendszerét; persze senki sem hódol neki, kivéve önmagát. Elkeseredik, hogy a világ nem mindig úgy forog, a hogy ő akarja. Pedig van egy egész tábor, a mely már homlokára sütötte a lángész bélyegét; harcba is állnak érte ostromozóival; de az ilyen harcokból sem járul semmi dicsőség a költőre; inkább gya-

lázat vagy lehangolás. A kritikusoktól felállított s néha félszeg költői korlátokba bele-belebotlik, de nemhogy kikerülné, hanem ledönti maga előtt, vagy átlép rajtok. Magyar költőktől nem akar tanulni, bár Petőfit csodálja, kültöldi nagy szellemekben talál gyönyörűséget, a francia romanticusokhoz szit s ezeknek és Heinenek a nevében zúgatja a rejtelmes erdőket holdvilágos éjjeleken, benépesítve az elhagyott helyeket árnyakkal s odaállítva a maga tilalomfáját e kép közepébe, melyre az van felvésve: Miért születni? Minek élni?... (Küzd utolsó lehelletéig a végetlenség, az elmulás, a feltámadás gondolatával s igazi kivezető utat soha nem talál ebből a zavaros rengetegből....

(Folytatjuk.)

Oláh Gábor.

Ifjusági hírek.

Vida Zoltán.

Mélyen szomorú eseménnyel kell megnyitnunk lapunk ez évi hírrovátát. Vida Zoltán 4-ed éves joghallgató nincs többé! A múlt hó 24-én, életének 22-ik évében tüdővész következtében elhunyt Cegléden. Mint fekete felleg jött hozzánk a gyászos hír s árnyékozta be bánatával mindannyiunk lelkét. Hát ez a jók végezete?! — kérde a megdöbbenés szavával, a ki csak hallotta. Mert az elhunyt egyike volt a jók legjavának. Nemcsak, mint diák, de mint ember s mint barát is. És ha fáj látnunk egy fiatal élet el-kilobbanását bárhol is, mennyivel fájóbb, ha az a fiatal élet egy barátunk és kartársunké, ha az a fiatal élet egy sok szorgalommal és kiváló eredménnyel, egy sok gonddal és küzdelemmel futott pálya végén éppen akkor alszik ki, midőn küzdelmeinek és munkájának örömet és jutalmát már-már megérhette volna! — Halálával a főiskola növendékei koszorújának egyik legbecesebb virága hullott a porba. Már mint középiskolai tanuló díszre volt iskolájának; az maradt akadémiai pályafutása alatt is állandóan: — mindkét alapvizsgáját kitüntetéssel tette le, s hittük, díszre lesz az életnek és társadalomnak is nemsokára. Mert ugyan ki merte volna gondolni, hogy azt a duzzadó barnapiros arcot a halál szellője csókolgatja pirosra; ki merte volna gondolni, hogy az az erősen domborodó mell a halálos kór csiréit hordja magában; ki merte volna gondolni, hogy az a hatalmas termet oly szolid élet mellett összeomolhat? Talán maga sem gondolt erre mindaddig, míg egy évvel ezelőtt ugyancsak tüdővészben elhunyt öccse koporsója felett meg nem állott. Ettől kezdve lelke szelid derüje mintha elborult volna. Többször panaszkodott fáradtságról, bágyadtságról, kínos éjszakákról. Hogy maga lakván egy szobában, lakásában is tiszta levegő vegye körül, oda hagyta a cétusi életet, könyvtárnokságot vállalt, lakását tisztította, meszeltette, kitiltotta belőle a dohányfüstöt s ezenkívül is, ha csak lehetett, idejét a szabadban, friss levegőn töltötte. Hiába. Sejtett tüdővérsze rohamosan

fejlődött s júliusban oly erővel lépett fel, hogy a vasutnál nyert alkalmazását, — hol a jog után haladni akart, — Debrecennel együtt el kelle hagynia. Az édes otthon gondosságától várva gyógyulást: haza ment. Onnan jöttek aztán hozzánk a mind nehezebb és nehezebb hírek, míg múlt hó 27-én egy gyászszegélyű papiros meghozta a legnehezebbet is. azt, hogy meghalt. Most már ott van ő is anyja és testvére társaságában, kiknek sirjára a távolból is elküldé minden évben a maga koszorúját. Vele a legszebb remények egész halmaza s egy sokra hivatott élet szálott a sirba. A jogakadémiai ifjuság koszorút küldött az elhunyt koporsójára, részvétét pedig távirati uton fejezte ki a lesújtott gyászos apának. Mi pedig lelkeinkben ez uton szállunk el az elköltözött sirjához s megállva felette, ezt mondjuk: Áldás emléken — Isten veled!

Tanév megnyitás és egyebek. Jó Istenünk kegyelméből megértük hát az iskolai élet ez újabb esztendejét is! Szept. 9-én a nagytemplomban tartott megnyitó istentisztelettel vette ez kezdetét, mely után a város és egyház előkelő férfiai, tanárkarok és ifjuság a nagy közönséggel együtt a főiskola dísztermébe vonultak, hol a város és egyház képviselőinek üdvözlése után megtartotta dr. Erdős József ez idei igazgató székfoglaló értekezését, szolván abban főiskolánk jelszaváról: Orando et laborando. — A beiratkozások a hó első 8 napjában történtek, mely idő alatt beiratkozott a jogra: 256, a theológiára: 108 hallgató. Az akadémiai polgárok ez idő szerinti száma tehát 364. A hó első felében megtartott jogi alapvizsgálatokon kitüntetéssel tettek első alapvizsgát: Udvarny József, Paku Imre, Vágner László, Somossy László, Dajka Ambrus, Gajzágó László, Radó Rezső, Szabó Béla; második alapvizsgát: Szép Izrael, Nagy Sándor, Baconi Ferenc. A theologiai alapvizsgát jelesen tették le: Papp László, Kiss Károly, Könyves János, Szabó Zoltán, Szabó Bálint. Az ugyancsak ez időben tartott kápláni vizsgát jelesen tette le: Kerekes Gyula és

Kovács Károly; a papi vizsgán pedig jelesek lettek: Harsányi Pál, Nánássy Lajos, Zöld Mihály, Szücs László, Simon Imre. Államvizsgát ez idő szerint még csak Barabás Andor tett, jó eredménnyel. — Jogkari dékán ez évre dr. Haendel Vilmos; theologiai dékán: Csiky Lajos. Szénior: Harsányi Pál. Beiratkozni e hó 15-ig, de csak püspöki engedéllyel lehet.

Személyi hírek. Nánássy Lajos, főiskolánknak csak nemrég kiváló hallgatója, a mult hó 22-én esküdött örök hűséget Podolszky Nelly urleánynak. A fiatal pár az eskü után Chicágóba utazott, melynek magyar református egyháza Nánássy Lajost rendes lelkészeül választotta. — Görömbey Péter mult évi szénior, tanulmányai bővítése végett, Berlinbe utazott. Ugyancsak ott fogja folytatni tanulmányait ez évben Nagy Sándor 3. éves joghallgató is. Milotay István, lapunk tavalyi főmunkatársa és Nagy Mihály, lapunk kiadókivatali főnöke pedig a budapesti egyetemre iratkoztak ez évre.

A Magyar Irodalmi Társulat szept. 19-én tartotta meg alakuló közgyűlését Nagy Sándor fenntartó bizottsági elnök elnökle alatt. Lelkes beszédben mutatván a társulat fényes multjára s a jelenben is betöltendő fontos hivatására, a társulat szebb jövője óhajlásának kifejezése után jelentést tesz a fenntartó bizottság működéséről, mely szerint a szokásosnál nagyobb méreték között az idén is megünnepezték aug. 2-án a debreceni csata s vele kapcsolatban Petőfi eltűnésének évfordulóját s kéri a fenntartó bizottság felmentését, mi megtörténvén, felhívja a gyűlést a tisztikar megalakítására, mely így alakult meg: Elnök: Erdei Károly 3. th.; főjegyző: Kiss Pál 1. jh.; titkár: Baróthy István 2. th.; aljegyző: Szabó Sándor 1. jh.; pénztáros: Adorján István 3. th.; ellenőr: Erdélyi András 2. jh.; szerkesztő: Szarka Lajos 4. jh.; kiadóhivatali főnök: Kun-Szabó Gyula 3. th.; választmányi tagok: Baja Mihály 3. th., Kövér Árpád 4. th., Miskolc Albert 2. jh.; Sallay Géza 1. jh. A tisztikar megalakulása után Baja Mihály kért szót s fejezte ki köszönetét a mult év tisztikara, de különösen a társulat elnökének a mult évben végzett komoly, hazafias munkáért. — Nagy Sándor terjesztette még elő a fenntartó testület azon indítványát, mely szerint a tavaly tartott Rákóczi-Estély jövedelméből a budapesti egyetemi ifjuság által tervezett Rákóczi-szobor javára felajánlott, illetve megszavazott 300 koronát, dugába dőlven az egész mozgalom, utalja ki a gyűlés a kassai Rákóczi-szobor-alap javára, mit is a gyűlés helyesléssel vevén tudomásul, — szétosztott. Első rendes közgyűlését a mult hó 26-án tartotta a társulat. Elsőnek Erdei Károly szólalt fel s fejtegetvén a társulat címéből folyó feladatait, elnöki székét elfoglalta. Bán István Tompa: Uj Simeon-át szavalta közép sikerrel. Lippe Árpád 1. jh. Rostand: Cirano-jából adott elő egy részt, teljes sikert és közetszést aratva. Szávay Zoltán 1. jh. pedig a modern lírai költők természetrajzáról tartott jókedvű humoros előadást, sok elmeéllel és ügyességgel, melylyel valóban kiérdemelte a társulat jkényvi köszönetét. E gyűlés szolgált volna alkalmul az okt. 6-iki ünnepélylyel kapcsolatos versenyszavalt megtartására is, mi azonban eredménytelen lévén, a versenyszavaltatra újabb határidőt tűzött a gyűlés, melyen az okt. 6-iki ünnepélyen való szavaltás céljából Szilágyi Dezső 1 jh-t küldte ki.

Meghívó. A „Magyar Irodalmi Önképző Társulat“ október hó 6-án, d. u. 5 órakor a főiskola dísztermében, az aradi vértanúk emlékére kegyeletes ünnepélyt rendez, melyre t. czimet és becses családját hazafias tisztelettel meghívja az elnökség. — Műsor: 1. Szózat, éneklí a főiskolai énekkar. 2. Az ünnepélyt megnyitja Dr. Ferenczy Gyula felügyelő tanár. 3. „Az aradi vesztőhelyen“. Irta Pósa Lajos, szavalja Szilágyi Dezső joghallgató. 4. Gyászének, Silchertől, előadja a főiskolai énekkar. 5. Emlékbeszéd. Tartja Erdei Károly, a M. I. Ö. T. elnöke. 6. Melodráma. Szövegét Irta Várady Antal, zenéjét szerezte Ábrányi Kornél. Szavalja Baja Mihály hittanhallgató, zongorán kíséri Fejér Margit kisasszony, ev. ref. felsőbb leányiskolai növendék. 7. Hymnus, éneklí a főiskolai énekkar. — A zongorát Szendrő Sándor ur szívességből engedte át.

A Joghallgatók Segítő Egylete alakuló közgyűlése szeptember 17-én volt megtartva Haendel Vilmos jogkari dékán elnökle alatt. Elnök lett ifj. Ozory István 4. jh.; főjegyző: Bihary Kálmán 3. jh.; ellenőr: Kéry Lajos 4. jh.; pénztáros: Begedy Péter 3. jh.; könyvtáros: Lindenfeld Zoltán 4. jh.; aljegyző: Kiss Pál 1. jh. Választmányi tagok lettek a negyed évről: Gulácsy Sándor és Pirkler Ernő; a harmad évről: Oláh Miklós és Péntes Miklós; a másod évről: Hódy Béla és Bencs Kálmán; az első évről: Igyártó Zoltán és Somossy József. Az egylet már működését is megkezdte. A mult hó 28-án tartott gyűlésen ugyanis Ozory István a következő indítványokat terjesztette a választmány elé: a) mondja ki a választmány, hogy a felállítandó Joghallgatók Körére ugy a főiskola jogász ifjusága, mint a debreceni jogász társadalom körében gyűjtést indít; b) tegyen lépéseket a kötelező kolloquiumok és a szegényebb sorsu önfenntartásra utalt jogászság megélhetését megnehezítő kötelező óralátogatás eltörlése iránt; c) intézzen felhívást az egylet a debreceni ügyvédi karhoz, hogy a mennyiben irodai alkalmazottra vagy nevelőre volna szükségük, e tekintetben forduljanak megkereséseikkal az egylet választmányához s ily állásokra csak joghallgatót alkalmazzanak; d) kérje fel az egylet a tanári kar utján a gazdasági tanácsot, hogy a nagyobb előadó termek közül tanulás céljából fűtéssel és világítással ellátva, a tél folyama alatt esténként 3—4 órára engedjen át néhányat az ifjuság számára; e) végre fejezze ki az egylet köszönetét azon vendéglősöknek, kik az egylet fölkérésének engedve, a mult évben szivesek voltak egy-egy joghallgatót ingyen kosztban részesíteni s kérje fel őket annak tenntartására ez évre is. A választmány az indítványokat magáévá tette és így talán nemsokára más és kedvező viszonyok fognak beállni jogász itjuságunk életében. Bejelentette továbbá az elnök, hogy nagyságos Ozory István volt jogtani dékán ur a Joghallgatók Körére megajánlott 50 koronát az egylet pénztárába befizette, egyuttal, hogy Kiss Pál 1. jh. szintén 50 koronát ajánlott fel a kör számára s kötelezte magát annak az egylet pénztárába október első napjaiban leendő befizetésére. Az egylet a napokban fogja szétosztani könyv-, ingyen- és kölcsönsegélyeit is.

A Főiskolai Énekkar szept. 12-én alakult meg. Tisztikara ez: főjegyző: Kónya Gábor 4. th.; választmányi tagok lettek az egyes szólamok részéről: I. Tenor: Hajdu

László 3. jh., II. Tenor : Kovács József 3. th., I. Basszus : Németh Vince 4. th., II. Basszus : Halász András 3. th. Közös választmányi tag : Szarka Lajos 4. jh. Szólalmaztatók : I. Tenor : Balogh István 2. jh., II. Tenor : Váci Ferenc 1. th., I. Basszus : Kun-Szabó Gyula 3. th., II. Basszus : Kónya Gábor 4. th. Az alakuló gyűlésen kimondta az egylet azt, hogy egy újabb zászló szerzése ügyében már távally felvetett eszmét nem ejti el az idén sem, sőt annak megvalósíthatása érdekében az év folyamán hangversenyt rendez.

A Felsőbb Tanulók Olvasó Egylete a mult hó 23-án gyűlt össze alakuló közgyűlésre. Míg a többi egyletek választása egész csendben történt meg, itt a választási izgalom hullámai ugyan magasra csaptak, a mit már a választást megelőző küzdelemből következtetni lehetett. A gyűlést d. u. 2 órakor nyitotta meg Harsányi Pál szénior. Bejelentette, hogy két jelölés történt : Kun-Szabó Gyula 3. th. és Pálur Miklós 4. th.-é ; mind a kettő szabályszerű időben és alakúságok mellett történt ; egyuttal felolvasta az alapszabálynak a passzív és aktív választói jogról rendelkező 8-ik §-át s felhívta a gyűlést, nincs-e valakinek a jelöltek vagy választók ellen kifogása, mire Erdei Károly 3. th. azon az alapon, hogy Pálur Miklós előző évi olvasó-egyleti tagsági díját még nem fizette ki, az ő választhatósága ellen kifogást emelt. Már az elnöki megnyitó alatt hullámszóba jött szenvedélyek most egyszerre óriás erővel törtek ki. Az éljen és abcug kiáltások, a fütyülés és paddöngetés zajával ölelkezve, egyesült erővel ostromolták a plafont és széniorot. A jelenlők egy része az elnöki emelvény körül csoportosult, más része a padok tetején vett állást ; szülő szülőre jelentkezett, az elnöki csengettyű zúgott, az emberek protestáltak, apelláltak, futkároztak, a zsvajban senki sem értette meg egymást. Mikor aztán olyan — a milyen csend lett, a szénior engedve a Pálur pártiak követelésének, a két párt tisztségre jelölt embereit, Kassay és Baróthy jegyzőket az ügy megvizsgálása céljából, külön ülésre hívta össze s arra az időre az alakuló közgyűlést felfüggesztette. Míg a bizottság külön terembe vonulva a vizsgálatot, és pedig nemcsak Pálurt, de a másik jelöltet s az összes választók választhatási jogát illetőleg is, megejtette, az alatt a künnlők sem maradtak tétlenül. A gyűlés egy része a diadal mámorától volt hangozó ; más része az egyletből való kilépést bejelentő ív aláírása végett csoportosult ; a harmadik rész argumentáló eszközök után látott az ülés további folyamára. Itt sérelmet panasztak, ott veszekedtek, amott kocsin futkároztak a választók után. Lépcsők, folyosók és a kollégium eleje tömve diáksággal és idegenekkel, a vizsgálat eredményét izgatottan várókkal. Végre a szénior az ülést újra megnyitotta. Az előbbi zaj még fokozottabb mértékben tört ki, csakhogy most már a sípok és fütyölők viték a primót s csak akkor lett csend, midőn a szénior kijelentette, hogy bár Pálur a törvény értelmében választható nem volna, mégis, mivel a kifogás ellene az alapszabályban megjelölt időn túl adatott be, választás alá bocsátja. Azzal kezdetét vette a szavazás s tartott esti 6 óráig. Pálur Miklós 125 szavazata ellenében könytáros lett Kun-Szabó Gyula 177 szavazattal. A választás alatt is izgalmas jelenetek folytak le, melyből kifolyólag többen igazgatóság elé idéztettek. A többi tisztviselők ezek : elnök : Harsányi Pál szénior ; alelnök : Németh Vince 4. th., esk. fel. ; főjegyző : Miskolczy Albert 2. jh. ; aljegyző : Diószegi Kálmán 1. jh. ; pénztárnok : Adorján István 3. th. ; ellenőr : Szabó Ferenc 2. jh. ; választmányi tagok a joghallgatók részéről : Pirkler Ernő 4., Jung Károly 3., Bencs Kálmán 2., Szávay Zoltán 1. jh. ; a hittanhallgatók részéről : Kolozsvári Mihály 4., Erdei Károly 3., Baróthy István 2., Barkaszi Károly 1. th. Választás után az ősi szokáshoz híven a győztes párt zászlók alatt, élén jelöltjével, az ez alkalomra összerótt dal éneklése közben körmenetet tartott. Este mindkét párt dinom-dánomra gyűlt

össze s mulattak az ellentétes pártok egész — az ölelkezésig. A mint magyar diákokhoz illik.

A Hittanszaki Önképző-Társulat Csiky Lajos theol. dékán elnökle alatt szept. 21-én alakult meg. Elnök : Harsányi Pál szénior ; alelnök : Kónya Gábor 4. th. ; főjegyző : Papp László 3. th. ; aljegyző : Tóth Sándor 2. th. ; pénztárnok : Dobra Jenő 2. th. ; ellenőr : Kun-Szabó Gyula 3. th. ; könyvtárnok : Miszty Mihály 2. th. ; választmányi tagok : Németh Vince 4. th., Erdei Károly 3. th., Baróthy István 2. th. és Bán István 1. th. A „Közlöny“ ez évi szerkesztője a magyarországi protestáns theologusok eperjesi konferenciája megbízásából : Erdei Károly 3. th. Az első heti gyűlésen a társulat ez évi működéséről nyújtott előleges tájékoztatóban indítványt terjesztett elő, hogy a mult év egyháztársadalmi összejövetelei helyett, az idén az elemi iskolák növendékeinek tartassanak vasárnaponként bibliamagyarázatok. — Az indítvány élénk eszmecserére adott alkalmat s a tanárkar elé került.

Jogász Asztaltársaság. Igen életrevaló eszme merült fel a jogász ifjuság körében a napokban. A tanárkar és ifjuság érintkezése, a köztük levő viszony erősítése céljából elhatározták egy Jogász-Asztaltársaság összehozatalát, melynek havonta kétszer tartandó összejövetelein tanárkar és ifjuság együttesen venne részt. Tagsági díj havi hat korona. Tekintve azt, hogy a mostani viszonyok között tanár és tanítvány találkozhatása és érintkezése pusztán az előadó termekre s a kolloquiumokra szorítkozik, az eszmének megvalósulása felettébb kívánatos volna már csak a szempontból is, hogy ez összejöveteleken tanárainkat vágyainkról, törekvéseinkről közvetlen megbeszélgetés útján tájékozhatva, ifjusági életünk egészen más irányt, nagyobb lendületet vehetne. — Csak az a bibéje a dolognak, hogy a tagsági díjat a jogászság szegényebb eleme nem bírja meg s így onnan ki van zárva. Ha talán úgy lehetne segíteni a bajon, hogy az összejövetelek havonta csak egyszer tartatnának s ennek megfelelőleg kisebb lenne a tagsági díj is? !... Gondolkozzanak rajta a szervezők.

A gyorsiró-egylet tisztikara is megalakult, így : elnök : Szánthó József 2. jh. ; főjegyző : Szabó Ferenc 2. jh. ; aljegyző : Nagy Imre 8. o. ; pénztárnok és lapszerkesztő : Kolozsvári Mihály 4. th. ; könyvtárnok : Bóné Endre 2. jh. ; választmányi tagok : Erdei Károly 3. th., Gilice Sándor 2. th., Szabó Lajos 1. jh., Füley Lajos 2. jh., Sáfár László, Erdős Károly.

Köszönetnyilvánítás. Abból az alkalomból, hogy a jogász ifjuság Vida Zoltán halála feletti részvétét kifejezte s koszorut küldött a koporsóra, az elhunyt édesatyja íj. Ozory István, a J. S. E. elnöke útján, a következő levelet intézte az ifjusághoz :

Mélyen sujtott apai szívemnek kimondhatatlanul jól esett az Önök részvéte és fogadják érte hálás köszönetemet ; első sorban Ön. Kérem legyen szives ezen köszönetem nyilvánítását az ifjusággal is közölni. A kiváló szép koszorúért is fogadják őszinte köszönetemet, kívánom, hogy áldja meg Önöket érte a jó Isten. Isten velük ! Cegléd, 1903 szept. 26.

mély tisztelettel
Vida Károly,
városi hivatalnok.

Zene, irodalom.

Rózsatövisék. 25 eredeti magyar dal. Irta Gyökössy Endre, zenéjét énekhangra és zongorára szerző Lengyel Dezső. Op. 6.

Egy bájos fiatal urleánynak, Békessy Ilonkának ajánlotta fentnevezett két szerző művét. A cím nagyon találó. Sokkal inkább, mint a hogy a szerzők óhajtanák. A dallamok és versek legnagyobb része megkapó, egyszerű, népajkára való. Kedves, üde virágillat árad felénk, ha átfutjuk a 27 oldalas füzetet. Egyszerű keresetlen motívumok, melyeknek a sok reminiscencia is kevés ártalmára van. Nagyobb baj a fiatal népdal szerző tulságos lelkiismeretessége, melylyel a címnek megfelelően a töviseket is oly sikeresen érvényre juttatta. Ha a zongora részt játszuk, igazat kell adni a közmondásnak „nincsen rózsza tövis nélkül“. A szerző a legnagyobb megvetést tanúsítja az összhangzattan törvényei iránt. Némelyik dalban olyan szemenszedett hibák vannak, hogy ha Lengyel Dezső megfogadja tanácsomat és rá szán néhány hónapot az összhangzattan tanulására, pírulva fogja letagadni, hogy a zongora átírást ő követte el. Nem elég a harmoniát megtalálni, alkalmazni is kell tudni. A harmonia-érzék kiváló adomány, de elméleti ismeretek nélkül semmit sem ér. A szomorú dalok, más szempontból tekintve, elég jól vannak letéve. A frissek sokkal gyengébbek. Az „Olyan magas“ és „Ha már kuruc“ kezdetűek valósággal elrettentő példák. A gyors menetű dallamoknál a basszus adja a mozgást, az élelet és ezeket a dalokat negyedrészes basszusokkal kíséri!

A füzet kiállítása igen csinos, nyomása tiszta, könnyen olvasható. A dalok egész könnyű modorban vannak leírva,

cifrázatok nélkül. Kíváncsian várjuk a következő opusokat, mert úgy látszik, mindkét szerző ambícióval és sokat dolgozik. Kíváncsian várjuk főképp azért, hogy vajjon érdemesnek tartja-e Lengyel Dezső a fáradságot és gondos tanulást azért, hogy legközelebbi művét tövisek nélkül nyújthassa át a zenekedvelő közönségnek. A 25 dal Rózsavölgyi és Társa bizománya. — Megrendelhető bármely könyv- és zeneműkereskedésben s szerkesztőségünkben is. Ára 4 korona.

(P.)

Gyalog a vén Európán keresztül. E cím alatt bocsátja közre legközelebb Erdei Károly a híres világgjáró Magyar-, Német-, Angol-, Francia-, Svájc- és Olaszországon, továbbá az osztrák örökös tartományokon keresztül gyalogszerral tett utjának tapasztalatait. A mű, a milyen tanulságos, érdekes epizódokban épp oly gazdag lesz s bizonyára mindenki érdeklődéssel fogja belőle olvasni: hogyan lehet gyalogosan bejárni a vén Európát. A 160—200 lapra terjedő mű ára 2 korona, diszkötésben 3 korona 60 fillér, mely vagy lapunk, vagy a Közlöny szerkesztősége címére (Debrecen, Kollégium) küldendő. Vidéki megrendeléshez 10 fillér postaköltség csatolandó.

Deák Ferenc emlékezete. A haza bölcse születésének 100 éves évfordulója alkalmából rendezendő országos ünnepre a fenti cím alatt értékes kis füzet jelent meg, mely magában foglalja mindazt az anyagot, mi az ünnepi programhoz összeállításához szükséges. A füzetet a Lampel (Vodráner)-féle udvari könyvkereskedés adta ki (Budapest, Andrassy-ut 21.) s ára 20 fillér.

HIRDETÉSEK.

Komáromi Józsefnél

Debreczen, Piac-utca 12. szám alatt minden

5 korona vásárlásra **ajándékol** egy **fényképező gépet** kapni ingyen tanítással.

Alapított 1805

Csáthy Ferencz

bel- és küliródmalmi

könyv- zenemű- és papirkereskedése

DEBRECZENBEN,

II. kerület, Egyháztér, 2-ik szám alatt
(a nagytemplomnál).

Ajánlja dús raktárát a tudomány minden ágából, minden nyelven

KÖNYVKERESKEDÉSÉT

az irodalmi téren előforduló jelenségek gyors megszerzésére. Megrendelések árfelemelés nélkül a leggyorsabban s pontosan eszközöltetnek.

A legújabb és legkedveltebb zeneművek nagy raktára, zeneművek kívánatra megtekintésül is küldetnek.

Lombfűrészeti minták és deszkák dús raktára.

Végre 10,000 kötetből álló magyar és német kölcsönkönyvtárát legillőbb árak mellett. E tekintetben kellő felvilágosítást nyújt a kölcsön-könyvtár jegyzék.

Szolid szabott árak!

Az ifjúság részére
legújabb divatú

kalapok, czilinderek, chikkes nyak-

kendők, fehérneműek,

legjobb gyártmányú budapesti czipők,

keztüők, harisnyák, sétabotok és esernyők,

péncz-, szivar és cigarett-tárczák

legnagyobb választékban kaphatók

Fekete Jakab

úri divat és kalap gyári raktárában

DEBRECZEN, Főter, Kistemplom mellett.

Az ifjúságnak 5% engedmény.

Szolid szabott árak!

Rózsavölgyi és Társa udvari zenemű kereskedésében

Megjelent! Rózsatövisék. 25 eredeti magyar dal. Irta: Gyökössy Endre. Zenéjét énekhangra és zongorára szerző: Lengyel Dezső. — Ára 4 korona. — A kik szerkesztőségünkben rendelik meg, 3 korona kedvezményes áron kapják.